

שלח לך (218)

עיקר המוסר צריך להיות ב"למעשה"

שלח לך אנשים (יג.ב)

למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקחה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר (רש"י). צריך להבין, למה אמרו חז"ל ולא 'לקחו' מוסר, מתאים יותר היה לכתוב ולא למדו? יש לתקן: מוסר לא מספיק ללמוד. אדם יכול לראות ולהסכים ולהנהיג בראשו ודי לו בזה. מוסר הכוונה לקחת למעשה. התביעה היא אדם שראה דבר מה כה מלמד, שהגדולה שבגדולות על תביעה דקה שבדקה, לקחה כי היה בזה משהו לשון הרע, לא מספיק להתעורר אלא לקחת למעשה. וכתוב במדרש, בפרשה שדרשו על המרגלים את הפסוק במשלי "כחומץ לשינים כעשן לעינים כן העצל לשולחיו". יש לשאול: לא מצינו שהמרגלים היו עצלנים? אלא יש לומר: יש שני מיני עצלות, ישנה עצלות של כבודת הגוף ויש עצלות המחשבה, ואצל המרגלים כאשר ראו את מעשה מרים ולא התבוננו לקחת למעשה, זה נבע מעצלות המחשבה. ספר "לתתן עליון"

ואחר כך מזהירה התורה הקדושה: שלא יאמר האדם אם כן אבטל את עצמי מכל וכל בעניני עולם הזה ואפילו הכרחית, וזה גם כן אינו רשאי, וזהו שאמר הכתוב גם כן כאן: "וְאִשִּׁית עֲרֹסְתְּכֶם", כפי שמדייק רש"י הלשון, מקצת ולא כולו, שלא תכלה עצמך בסיגופים יותר מדאי, רק הכל בהשכל ובמישור.

ספר "עלים לתרופה"

וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה טו.כב)

למה נסמכה פרשה עבודה זרה לפרשת חלה, לומר לך כל המקיים מצוות חלה כאילו כופר בעבודה זרה. (מדרש) אם מקיים אדם מצוות חלה מתוך שהוא מאמין, כי הכל ניתן לו מידי השם יתברך ולפיכך מחויב הוא להפריש לו את ראשית רכושו לאות תודה, הרי דבר זה גופו מהווה כפירה מובהקת ביותר בעבודה זרה, באשליית השוא של כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, שהיא בעצם העבודה הזרה ביותר ככתוב: עצביהם כסף וזהב מעשי ידי אדם. (תהלים קטו. ג), אלילותם מתבטאת בזה שהכסף והזהב נחשבים בעיניהם ל'מעשי ידי אדם'

ספר "מענינה של תורה"

ועשו להם ציצת (טו. לח)

כתב המהרש"ל ב"ים של שלמה" (יבמות פרק א. אות ג), קיבלתי שצריך כל אדם לתפוס הציצית שלפניו בידו מהתחלת קריאת שמע עד סופו, ולכרוך אותו ב' הציצית התלויין לפניו על אצבע של שמאל, הקרוי קמיצה, ונראה שקבלת אמיתית וישרה היא. שוב מצאתי בספר ישן סיוע אל הקבלה, וז"ל: כשתמנה תיבות פרשת ציצית, דהיינו מן "ויאמר ה' אל משה לאמור", ותמנה באצבעך מן אגודל אז כלה תיבת "אותו", דהיינו מ"וראיתם אותו", באצבע הקמיצה של יד שמאל, וכן בציצית הראשון המוזכר בפרשה מגיע וכלה באצבע קמיצה של שמאל. אם התחיל למנות הכל מיד של שמאל מאגודל, כדרך שאדם מונה באצבעותיו. על כן נהגו המדקדקים לכרוך הציצית סביב קמיצה בעת הקריאת שמע, וסודו עמוק, "וסוד ה' ליראיו"

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו (יד.כד)

מה הלשון "רוח אחרת עמו"? מבאר המהרש"א ב"חידושי אגרות": בכל אדם יש שתי רוחות, כמאמר הכתוב בקהלת (ג. כא): "מי יודע רוח בני אדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ", שתי הרוחות הללו, רוח בני האדם ורוח הבהמה, שתיהן באדם עצמו. יש בו את הרוח החיוני, בה הוא משתווה לבהמה, ויש בו את ה'רוח אחרת', היא הנשמה, המבדילה בינו לבין הבהמה. בא הכתוב ומעיד כי כלב לא נטה ללכת אחר הרוח הבהמית שהלכו בה חבריו, אלא הלך אחר הרוח האחרת, שהיא הנשמה. ולפיכך זכה לשני עולמות, הן בעולם הזה בארץ ישראל והן בעולם הבא, לעומת חבריו שנטרדו מב' עולמות, כדברי הגמרא (ב"ב קיח:)

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

עיקר העבודה בימי הנעורים

וְאִשִּׁית עֲרֹסְתְּכֶם חֵלָה תְּרִימוּ תְּרוּמָה (טו. כ)

פירש רש"י: מראשית, מקצתה ולא כולה. רמז כאן הכתוב: שלא יאמר האדם הנה אנכי עדיין רך בשנים ויש עת לכל חפץ, כשאזקין אשוב לעבוד אותו יתברך, אבל עתה כתיב: "שמח בחור בילדותך" (קהלת יא. ט). ולזה אמר הכתוב לא כן, רק: "וְאִשִּׁית עֲרֹסְתְּכֶם חֵלָה תְּרִימוּ תְּרוּמָה", כי עיקר העבודה בימי הילדות והבחרות, כשהאדם שלם בכוחו, והוא הראשית לקדש מנעוריו.

אין די בראיה בלי קדושת המצוה

וְהִזָּה לְכֶם לְצִיצַת וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם (טו. לט)

ידוע מאמר חז"ל (חולין פט.): רבי מאיר אומר: מה נשתנה תכלת מכל הצבעים? מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לאבן הספיר ואבן הספיר דומה לכסא הכבוד. שמעתי מרבי מישקובסקי ששאל: אם המטרה היא להזכיר את כסא הכבוד, מדוע צריך להסתכל בתכלת שדומה לים וים דומה לרקיע. הרי

הלכה: מעלת ושכר מצות צדקה

כתב השו"ע (יו"ד סי רמ"ז ה"א): וכמה פעמים נטצוינו במצות עשה, ויש לא תעשה במעלים עיניו ממנו, שנאמר לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך. ובפסקים ותשובות (אות א) כתב: ואיתא במדרש, שיותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית, כי הבעל הבית מזכה את העני במצוה אחת, והעני מזכה הבעל בית בעשר מצוות. ובמדרש מונה אותם: פתוח תפתח, נתון תתן לו, ולא ירע לבבך בתתך לו, לא תאמץ את לבבך, לא תקפוץ את ידך, וחי אחיך עמך, וכו'.

ספר פסקים ותשובות יו"ד

פתגם: העולם יפה וברור כל זמן שאין ערפל

ספר "שמחלה"

חקירה: שמיטת כספים

הפקעת חיוב, או כאילו נתן לו (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ד"ה שמיטת כספים: הפקעת חיוב).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ענווה לצורך גאווה

אחד מתלמידיו של החתם סופר, היה מתנהג בענווה יתירה, עד לגזומה. אמר לו רבו בעל החתם סופר: אל תהי כל כך קטן בעיניך, שכן אינך כל כך גדול.

ספר "חוד וחלק" חלק ב' (דף קצו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, מאיר בן גבי זווירה, מוריס משה בן מרי מרים, ששא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליזה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה.

אפשר ללכם לים ולהסתכל על הים, ובכך לזכור את כל המצוות? או אולי להסתכל בצבע התכלת של הרקיע ולזכור מצוות ה' ברם, לא הראיה לבד היא זו שמזכירה את כל המצוות, אלא קדושת מצות ציצית יחד עם הראיה, זה מה שמזכיר את כל מצוות ה'. ה"חפץ חיים" אומר כי אכן ציצית מזכירה את כל המצוות, אך כדי שיוכל האדם לזכור את המצוות, עליו ראשית ללמוד אותן, לרעת את המצוות, ללמוד את סדר המצוות הקצר, או ספרים אחרים של מנין המצוות, כי בלי זה, אלו מצוות 'תזכיר' לו הציצית?

ספר "יחי ראובן"

התנאי לקיום כל מצות ה' הוא 'משיראה את חברו' וְהָיָה לְכֶם לְצִיצֵת וְרֵאיוֹתֵם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם (טו. טז)

בספר "עולמו של אבא", מביא אימרה נאה בשם הצדיק מליסקא על דברי הגמרא (ברכות ט:): מאימתי קורין את שמע בשחרית? ... אחרים אומרים משיראה את חברו רחוק ארבע אמות ויכירנו. בקריאת שמע נאמר "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'". בכדי שלא נטעה לומר שמותר ליהודי להתיחס רק למצוות שבין אדם למקום ולהתעלם ממצוות שבין אדם לחבירו, מדגישים חז"ל שרק לאחר שיקיים גם את המצוות שבין אדם לחבירו, 'שיראה את חבירו', יוכל הוא לקבל על עצמו עול מלכות שמים ובכך לזכור את כל מצוות ה' ולעשות אותם.

ספר "ומתוך האור"

מוסר: הבטחון, יסוד הכל

הרב אלימלך בידרמן הביא את דברי החפץ חיים בספרו "שמירת הלשון": נאמר בפסוק (תהלים לו. ג): "בטח בה' ועשה טוב", מתחילה מצווה האדם להתחזק במידת הבטחון, ורק אחר כך הוא מצווה על עשיית טוב. הבטחון הוא היסוד שעליו יכול להיבנות כל הבנין. מבאר החפץ חיים: אם תחילה תגיד לבן אדם, עשה טוב, למשל שיקבע עיתים לתורה, יבוא היצר הרע ויאמר לו: קביעות זאת פוגעת לך בפרנסה, בדיוק בשעה זאת ישנם הרבה קונים. אם תגיד לבן אדם להתפלל בציבור, יבוא היצר הרע ויגיד לו: הרי זה גורם לכך שתפתח את העסק שלך בשעה מאוחרת, כל יתר חנויות, גם של המתחרים שלך, כבר פתוחות. אם תגיד לו לבן אדם שיתן צדקה, יבוא היצר הרע ויגיד לו: הרי בכך אתה מפסיד את ממונך כמו ידיך, מה לך לתת לאחרים את ממונך, אותו הרוחת בעמל ביגיעה וביזע רב. לכן אומר דוד המלך: "בטח בה'" הדבר הראשון הוא להתחזק במדת הבטחון בה' יתברך. להבין שהכל נגזר מלמעלה, מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה. לא יתכן בשום פנים ואופן שייגרם לך הפסד מקיום תורה ומצוות. אחרי שבן אדם התחזק במידת הבטחון, אפשר לומר לו, "ועשה טוב".

ספר "אדרבה תן בלבנו"

